

Psychosémantické metody

Denisa Denglerová

denglerova@ped.muni.cz

Psychosémantika – filosofické pozadí

- Význam skrytý za slovy
- Filosofické zakotvení – Ludwig Wittgenstein
„Význam nějakého slova je způsob jeho užití v řeči.“ (Filosofická zkoumání)
„Hranice mého jazyka znamenají hranice mého světa.“(Traktát logicko filosofický)

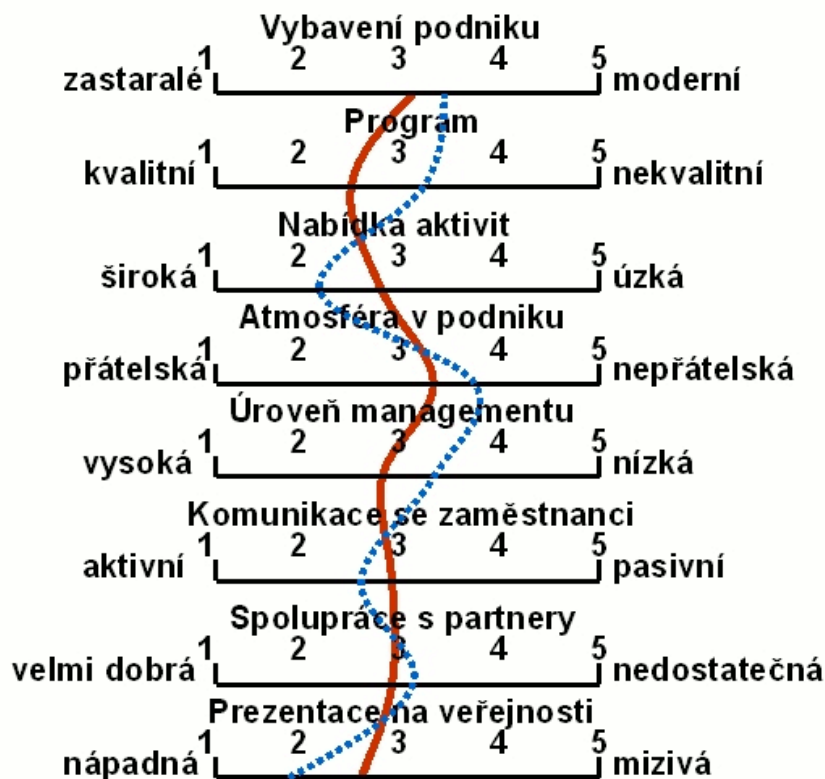
Konotativní význam

- Denotativní význam – „objektivní“ označení slova, definiční rámec
- Konotativní význam – vše, co je možné se slovem asociovat (v dané společnosti, konkrétní individuum)
- Pedagogický výzkum, psychologický výzkum – prolínání denotativní a konotativní roviny. Problém dotazníků obecně, částečně i rozhovorů. Např. „Moje paní učitelka je hodná.“, „venku je škaredě.“
- Jaké jsou možnosti odhalení konotativního významu?

Sémantický diferenciál

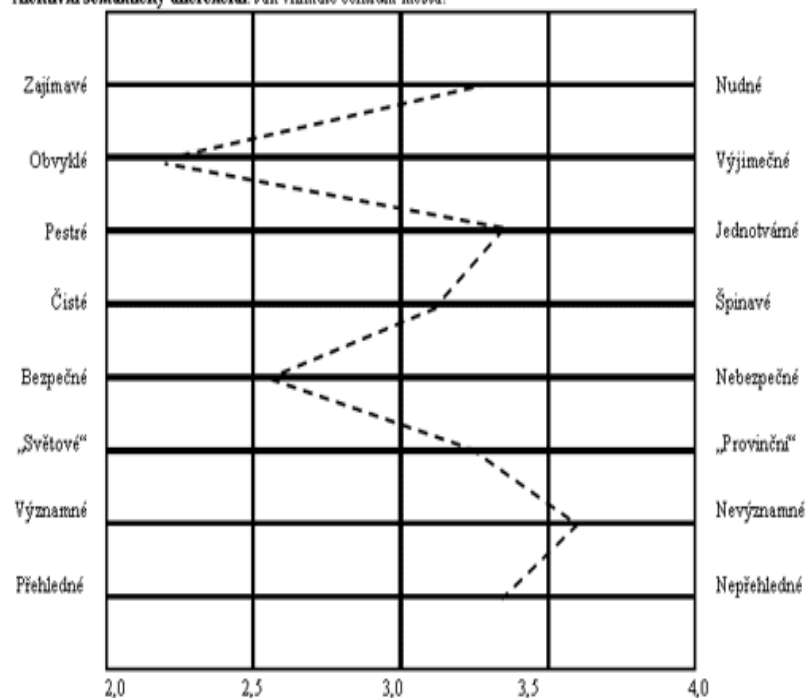
- Charles E. Osgood
- Cíl – zachycení rozdílů mezi individui v chápání konotativních významů, zmapování sémantické struktury, detekce blízkosti či vzdálenosti jednotlivých pojmů, vztahy mezi pojmy
- Zkoumaný pojem, množství přídavných jmen uspořádaných do protikladných dvojic
- Hodnocení na Likertově škále, obvykle 5 nebo 7 bodové

Příklady sémantických diferenciálů

- 1. skupina respondentů
- ⋯ 2. skupina respondentů

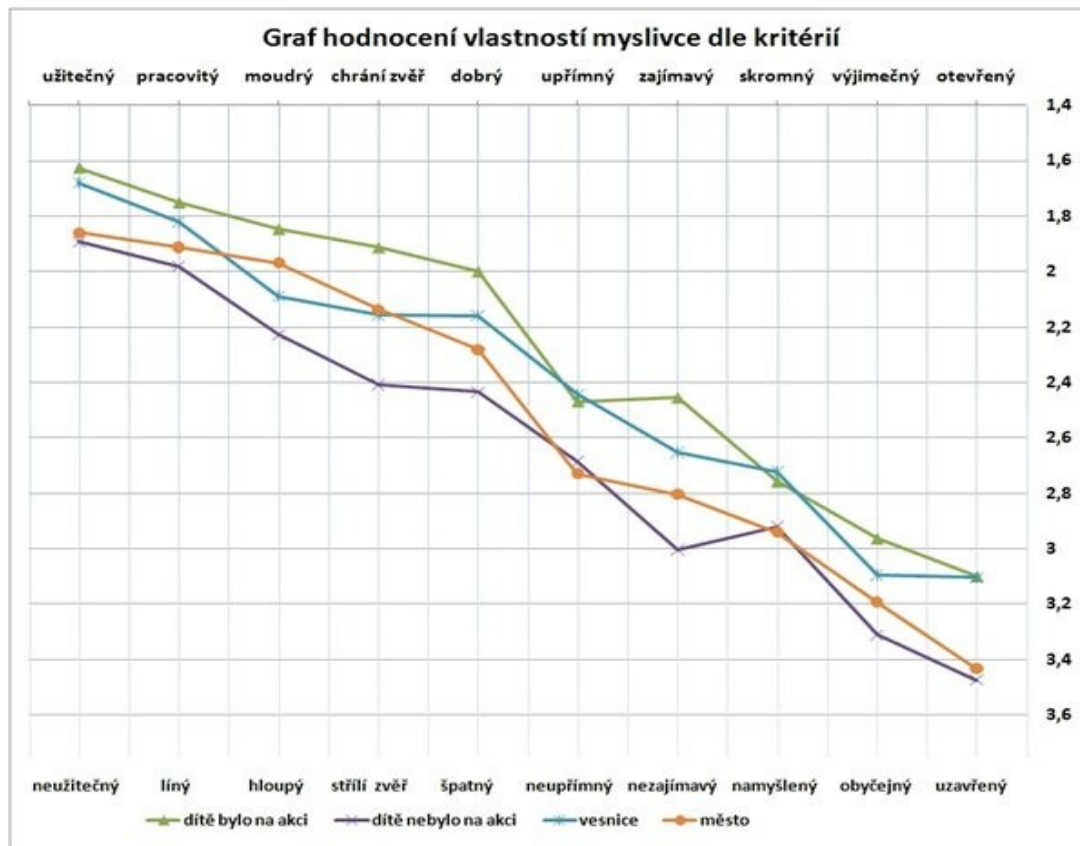
Afektivní sémantický diferenciál: Jak vnímáte centrum města?

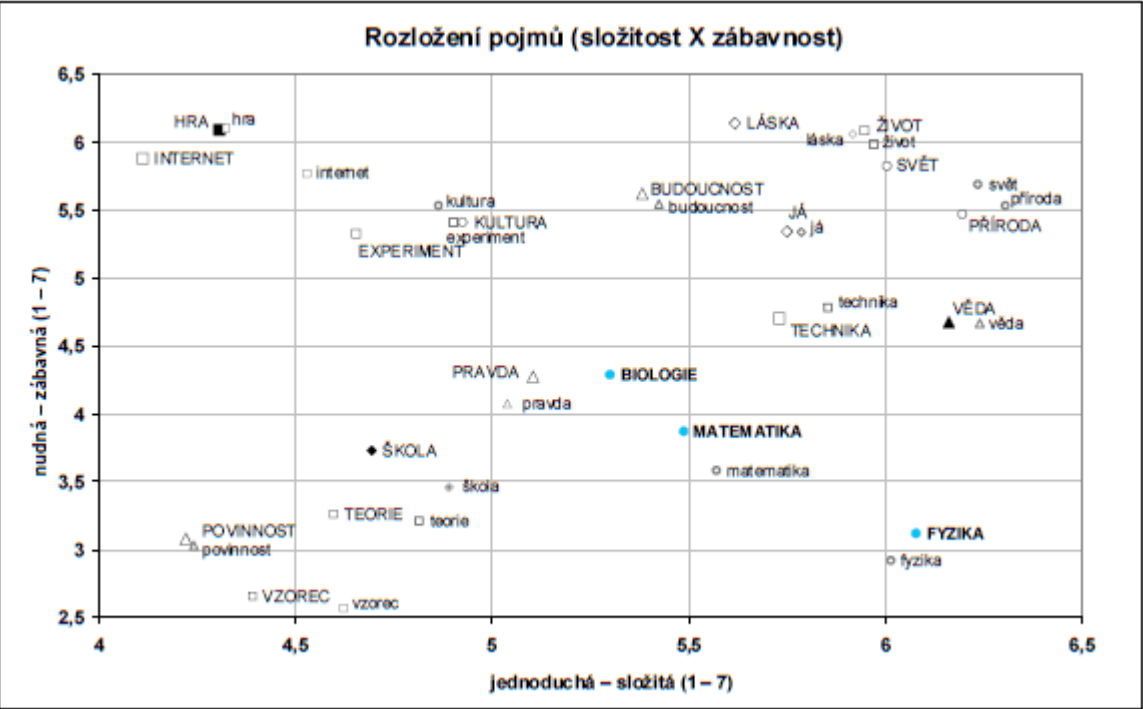
Co je a co není sémantický diferenciál

- Libovolná množina bipolárních adjektiv NENÍ sémantický diferenciál!!!
- Dvojice adjektiv musí tvořit dimenze.
- Teoreticky počet dimenzí není omezen, pro zobrazení jsou nejčastější dvě nebo tři.
- V Osgoodově pojetí byly tři:
 - Hodnocení
 - Síla
 - Aktivita

- <http://www.e-metodologia.fedu.uniba.sk/index.php/kapitoly/semanticky-diferencial.php?id=i17>
- [http://www.myslivot.cz/Myslivecke-forum-\(1\)/Myslivci-a-verejnost---jak-zlepsit-mineni-o-nas-/Jak-na-nas-pohlizi-dnesni-mlada-generace-.aspx](http://www.myslivot.cz/Myslivecke-forum-(1)/Myslivci-a-verejnost---jak-zlepsit-mineni-o-nas-/Jak-na-nas-pohlizi-dnesni-mlada-generace-.aspx)

kdf.mff.cuni.cz/vyzkum/NPVII/grafy/graf_27.gif

Analýza dat

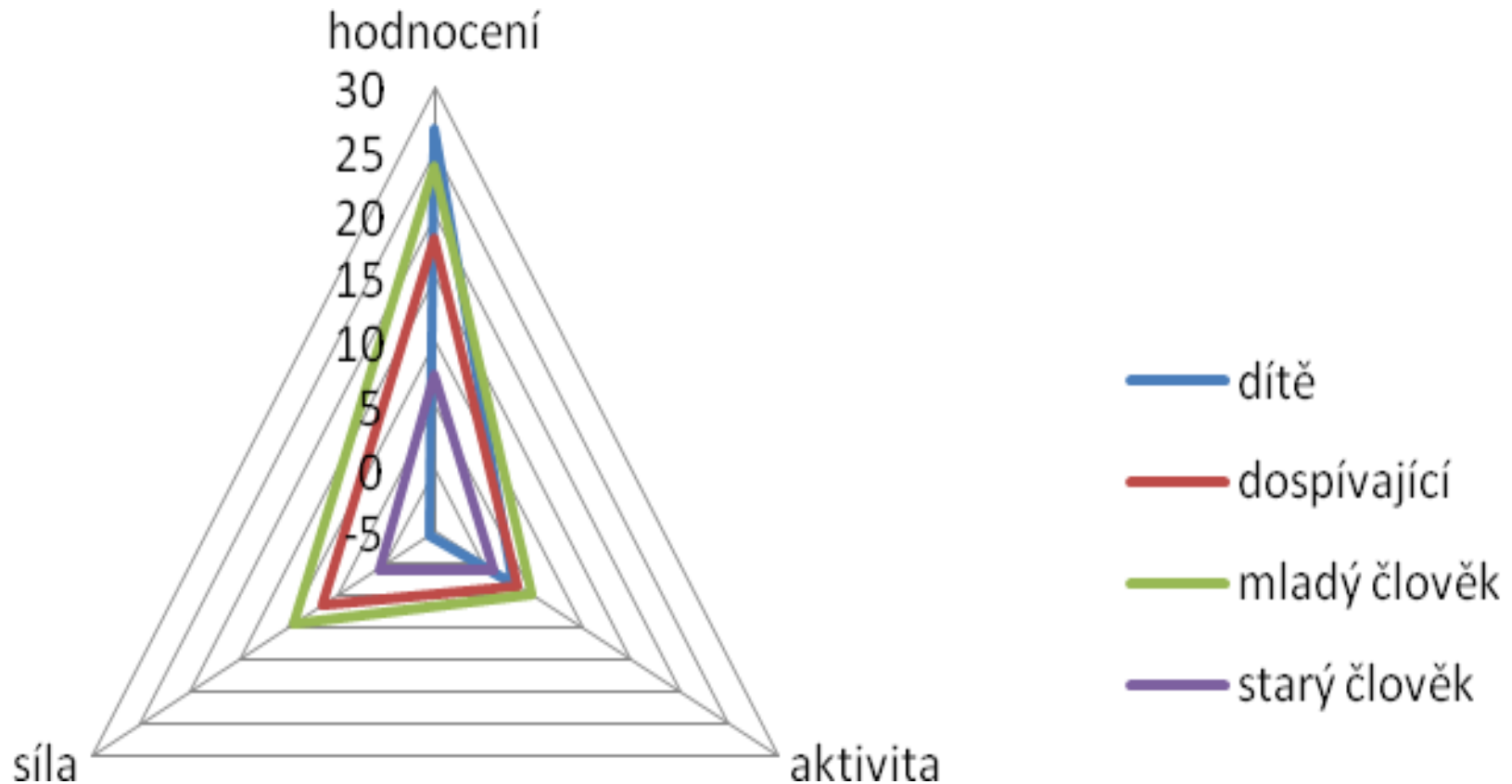
- Tvorba bipolárních adjektiv (seznamu slov)
 - Možnost použití klasického nástroje
 - Tvorba vlastních – problematika souvislosti s posuzovaným pojmem – kognitivní x emoční
- Ověření počtu dimenzí – nezbytný krok!
- I při použití klasického seznamu Osgoodových slov, při tvorbě vlastních je to základní.
- Vhodný nástroj faktorová analýza.
- Analýza toho, jaká bipolární adjektiva tvoří jakou dimenzi. Může se lišit u různých výzkumů. Je třeba s tím pracovat.

Analýza dat II

- Máme ověřený počet dimenzí.
- Výsledkem je sémantická struktura jedince nebo skupiny.
- Grafické zobrazení
- Možnost výpočtu vzdáleností pojmů
- Vytvoření clusterů
- Porovnávání výsledků pro různé skupiny – nutnost pracovat se statistickým softwarem, obvyklé porovnávání t-testy nebo analýza rozptylu
- Pouhé grafické zobrazení není průkazné pro posouzení rozdílů mezi skupinami.

Příklady dobré praxe 😊

- Způsob zobrazení

Příklady dobré praxe 😊

	Průměr starý člověk	Průměr já	Hodnota t	sv	p	Poč. plat. starý člověk	Poč. plat. já
STARÝ hod vs. JÁ hod	7,4286	19,2381	-5,8672	166	0,000000	84	84
STARÝ aktivita vs. JÁ aktiv	0,9524	4,3690	-3,6315	166	0,000375	84	84
STARÝ síla vs. JÁ síla	0,6835	3,9986	-2,7886	166	0,005912	84	84

	Průměr DOSP	Průměr JÁ	Hodnota t	sv	p	Poč. plat. DOSP	Poč. plat. JÁ
DOSP hodnocení vs. JÁ hodnocení	18,11905	19,23810	-0,6331	166	0,527534	84	84
DOSP aktivita vs. JÁ aktivita	3,30952	4,36905	-1,1808	166	0,239376	84	84
DOSP síla vs. JÁ síla	6,39683	3,99861	2,1779	166	0,030822	84	84

Problematika ideálu krásy v novověkém myšlení

autorka Blanka Šimková

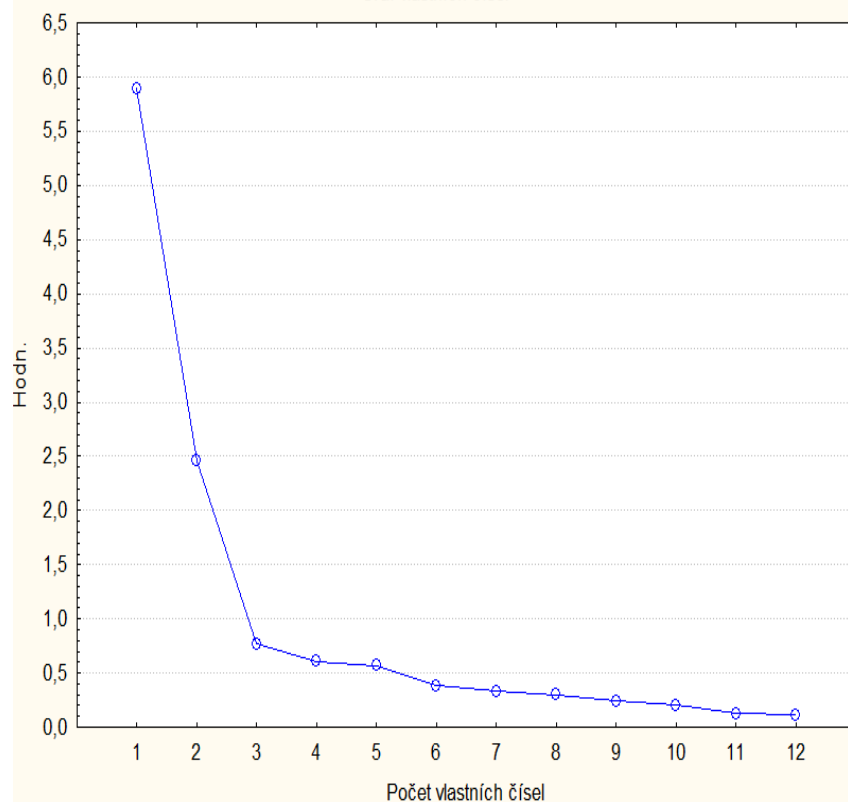

Problematika ideálu krásy v novověkém myšlení

autorka Blanka Šimková

- Tato dívka je krásná Tato dívka je ošklivá
-
- Kdybych měla takovéto tělo, byla bych spokojená Kdybych měla takovéto tělo, byla bych nespokojená
-
- Dívka, která má takovouto postavu, je šťastná Dívka , která má takovouto postavu, je nešťastná
-
- Dívka, která vypadá takto, je mi sympatická Dívka, která vypadá takto, je mi nesympatická
-
- Tato dívka je, podle mého názoru, silná Tato dívka je, podle mého názoru, slabá
-
- O této dívce bych řekl/a, že je hubená O této dívce bych řekl/a, že je tlustá
-
- Tato dívka je vysoká Tato dívka je malá
-
- Tuto dívku vystihuje slovo úzká Tuto dívku vystihuje slovo široká
-
- Tato dívka je podle mě chytrá Tato dívka je podle mě hloupá
-
- Při pohledu na tuto dívku bych řekl/a, že je aktivní Při pohledu na tuto dívku bych řekl/a, že je pasivní
-
- O této dívce bych řekl/a, že je rychlá O této dívce bych řekl/a, že je pomalá
-
- Postava této dívky ve mně vyvolává závist (obdiv) Postava této dívky ve mně vyvolává pohrdání

Graf vlastních čísel

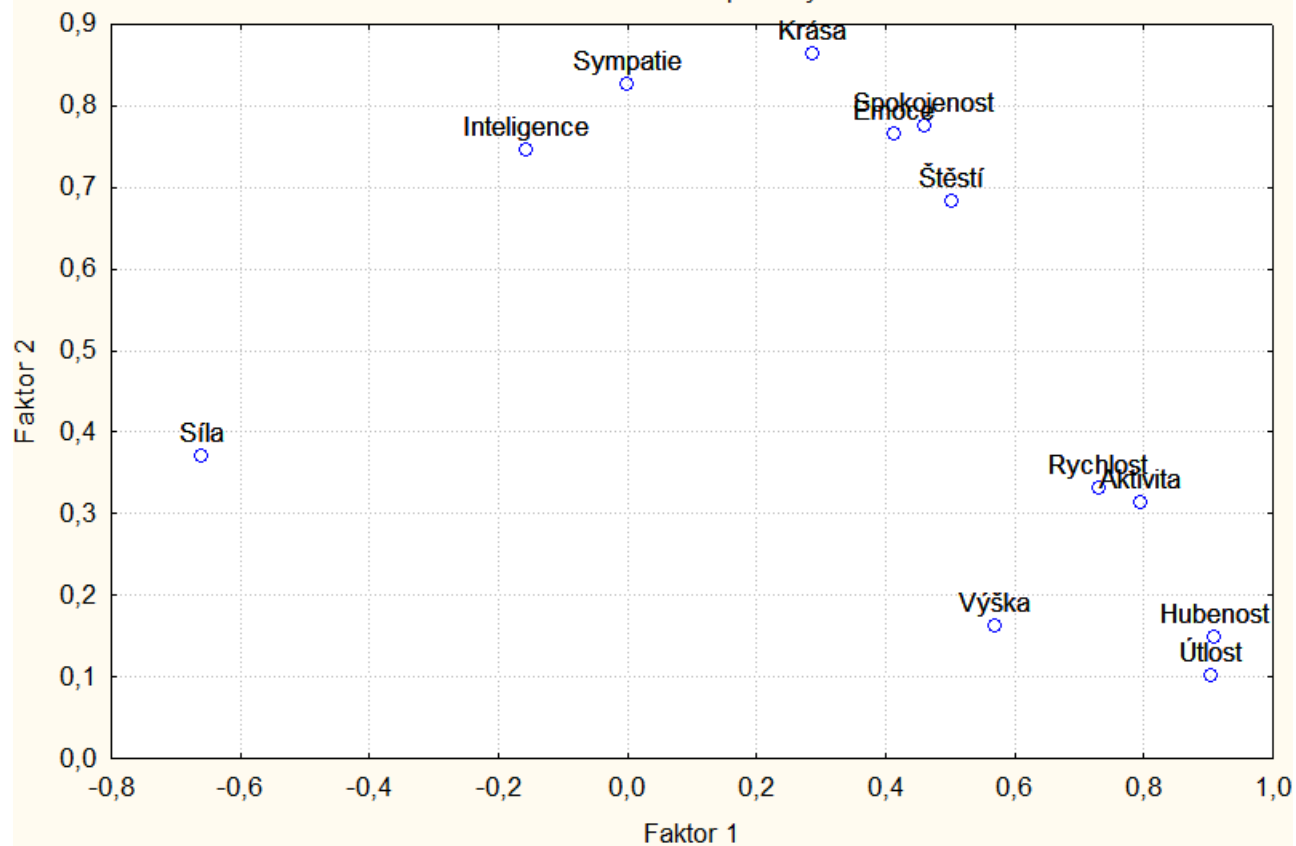

Proměnná	faktoru1	faktoru2
Krása	0,288062	0,864204
Spokojenost	0,459564	0,774690
Štěstí	0,502346	0,683813
Sympatie	0,000004	0,826549
Síla	0,658997	-0,370070
Hubenost	0,910101	0,149478
Výška	0,568857	0,161833
Útlost	0,905216	0,101904
Inteligence	-0,156766	0,745422
Aktivita	0,794695	0,313076
Rychlost	0,730844	0,330882
Emoce	0,412614	0,764852

Faktor. zátěže, faktor 1 ku faktoru 2

Rotace: Varimax normaliz.

Extrakce: Hlavní komponenty

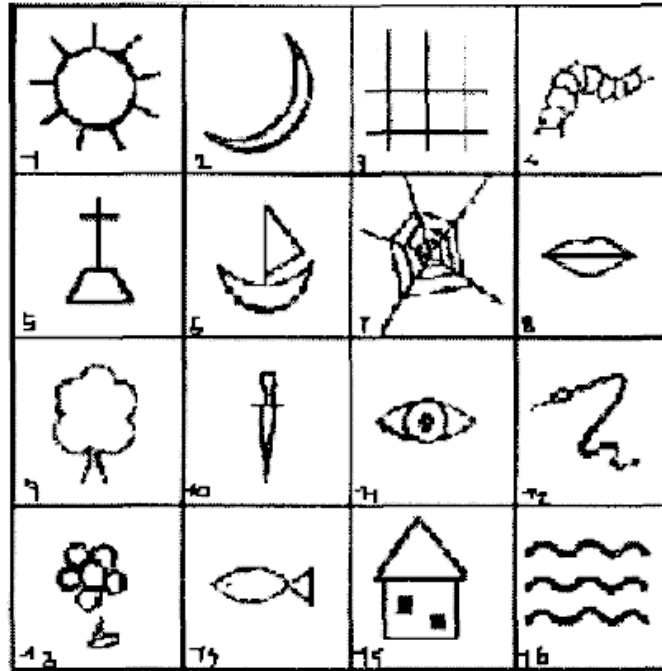

Test sémantického výběru

- Opět pracuje s konotativním významem
- Jiný princip, nezaměňovat!
- Praktická ukázka
- <http://inflex.cz:3341/SemantickyDiferencialDeti/>
- Terminologie – pojmy, referenční pojmy, atributy
- Problematika atributů – co může být dobrým atributem?

Test sémantického výběru

- Zakladatel Doležal, v literatuře zmíněno Smékalem

Test sémantického výběru

Ukázka incidenční matice

																
SÍLA	1	1	1	0	0	0	0	1	0	1	1	0	0	0	0	1
ÚSPĚCH	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	1	0	0	0	1	0
ZÁLIBY	1	1	0	1	0	1	1	1	1	0	1	0	1	1	1	1
ZDRAVÍ	1	1	0	0	0	0	0	1	1	0	1	1	1	1	1	1
ŠKOLA	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	1	0	0	0	1	0
SOUROZENEK	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	1	0	0	0	1	0
SMUTEK	0	1	1	1	1	0	1	1	0	1	1	1	0	0	0	0
ŽIVOT	1	1	0	1	0	0	0	1	1	0	1	1	1	1	0	1
SELHÁNÍ	0	0	1	0	1	0	0	1	0	1	1	0	0	0	0	0
RADOST	1	0	0	0	0	1	0	1	1	0	1	0	1	0	0	0
JÁ	1	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1	0	1	1	1	1
KAMARÁD(KA)	1	0	0	0	0	1	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0
ODPOR	0	0	1	1	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0
MATKA	1	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0
NENÁVIST	0	0	1	0	0	0	0	1	0	1	1	0	0	0	0	0
NEMOC	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1	1
NEPŘÍTEL	0	0	1	0	0	0	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0
LÁSKA	1	1	0	0	0	1	0	1	1	0	1	0	1	0	1	0
OTEC	1	0	0	0	0	1	0	1	0	0	1	0	0	0	1	0
PARTNER(KA)	1	0	0	0	0	1	0	1	1	0	1	0	1	0	1	0

Test sémantického výběru

Ukázka vyhodnocení

